

Els *Reixos* de Lleida

Entrevista d'**Albert Farré**

L'associació Reis Mags de Lleida és una institució nascuda l'any 1998. Hi pertanyen totes les persones que han tingut l'honor de posar-se en la pell de Ses Majestats Melcior, Gaspar i Baltasar.

Parlar dels *Reixos* per aquestes dates pot semblar fora de lloc, però és que tot just acabades les festes de Nadal d'enguany, l'associació va renovar completament la seva junta directiva i volem conèixer una mica quin és el camí que volen seguir en els propers anys.

Parlem amb el seu nou president, el Sr. Òscar Caberol.

REIS MAGS

Anem a fer una mica d'història. La primera Cavalcada dels Reis a Lleida està documentada l'any 1936.

Sí, segons el llibre d'Enric Castells i Joan Bellmunt *75 anys de la cavalcada de reis mags a Lleida*, hi ha constància, als arxius de la Cambra de Comerç de Lleida, d'una acta de sessió de l'any 1936, on s'explica l'organització de la cavalcada i que n'és promotora l'esmentada entitat.

Reunió de la nova junta de l'associació.

En quin moment neix l'associació com a tal i quins foren els motius fundacionals?

L'associació neix el 14 de febrer de 1998. N'eren socis fundadors la majoria de persones que, fins aleshores, varen tenir el privilegi d'encarnar els *Reixos* de Lleida. El motiu fonamental és la promoció i divulgació de la festa dels *Reixos* i la seva tradicional cavalcada adreçada als nens, davant d'altres manifestacions i tradicions nadalenques forànies que últimament estan reeixint.

Sabem que a Ponent, a les Terres de l'Ebre, al País Valencià... és a dir, a tot l'arc de parla catalana occidental, el nom col·loquial és *Reixos*. Un plural aparentment no gaire normatiu que,

sembla ser, té l'origen en el cultisme *reig*, una forma arcaica de la paraula *rei*. La nova junta ha pres alguna iniciativa en aquest sentit?

Tens raó hi ha un cert debat dins i fora de l'associació. L'entitat ha demanat un informe als experts de filologia catalana de la UdL i restem a l'espera del seu dictamen per obrar en conseqüència. Sembla que les dues formes són acceptades. A mi personalment m'agrada molt més la fórmula ponentina dels *Reixos* de Lleida.

Tornem a la cavalcada. Segons ens expliquen l'Enric Castells i el Joan Bellmunt en el seu llibre, fou a partir de 1985 quan es va decidir que cada any tres lleidatans tindrien l'honor de fer de reis. Com es fa la tria de les persones i quins criteris se segueixen?

S'ha de recordar que els *Reixos* als anys 40 varen estar representats per oficials militars. Des de l'any 1952 al 1959 varen ser encarnats pels lleidatans Srs. Estadella, Domènech i Aige, després els van seguir des de l'any 1960 fins

Una de les primeres instantànies que es tenen dels *Reixos* de Lleida visitant l'Hospital de Santa Maria (antic Hospital Provincial), datada cap als anys 40.

En aquells temps, les figures dels tres reis eren encarnades per militars de Gardeny i estaven acompanyades per actors del grup Talia.

al 1984 els recordats Srs. Castells, Pascual i Mateo. Fou l'excalde Antoni Siurana, a l'any 1985, qui pren la iniciativa de canviar anualment les persones que representaran els *Reixos*.

En acabar la Guerra Civil, els primers *Reixos* eren encarnats per militars. Això va durar fins el 1952, any en què es van nomenar tres lleidatans com a representants de ses majestats.

Actualment, l'elecció és una decisió dels diferents gabinets d'Alcaldia. Els diferents perfils són esportistes d'elit, representants d'associacions cíviqes i esportives, empresaris i en general persones que s'han distingit per promocionar la ciutat de Lleida.

Resulta difícil imaginar que mai ningú s'hagi negat a ostentar tal honor, però a ben segur que al llarg de tots aquests anys haureu recollit infinitat d'anècdotes.

Que jo sàpiga, ningú s'ha negat mai a ser rei a la ciutat de Lleida, pensa que és una gran responsabilitat.

D'anècdotes n'hi ha moltes, per esmentar-te'n només dues sense dir el protagonista. Durant una de les cavalcades, un dels reis tenia molts problemes de pròstata, per tant, d'incontinència, durant tota la cavalcada un patge reial l'havia d'anar acompanyant pels diferents

lavabos públics del recorregut. En una altra edició coincidint amb l'estada a la ciutat d'un circ amb animals (elefants, camells, etc.) s'aprofità aquest esdeveniment perquè els reis anessin muntats dalt dels camells, durant la cavalcada. Un dels animals s'esverà en veure tanta gent pel carrer Major i camell i rei varen anar per terra.

Una altra figura íntimament lligada a la dels *Reixos* és el Gran Camarlenc. Què ens podeu explicar d'aquest personatge?

La figura del Camarlenc té una importància cabdal en els dies previs (preparant els nens i les nenes) i durant la Cavalcada com a emissari dels *Reixos*. L'associació vol recuperar les figures dels tres camarlencs històrics de la ciutat, que són per aquest ordre el Sr. José Olondriz, actor de teatre dels anys cinquanta molt reputat a la ciutat de Lleida, el Sr. Josep Fonollosa, també vinculat a diferents grups de teatre local

Els *Reixos* presidint el saló de plens del Palau de la Paeria (anys 40).

dels anys seixanta, i, finalment, el Sr. Albert Llorens, actor i poeta, que fins a l'any 2018 encarnà la figura del Camarlenc. A més, és la memòria i testimoni viu de la història dels *Reixos* de Lleida.

El Gran Camarlenc és una figura cabdal en els dies previs i durant la cavalcada. És el personatge entranyable que fa d'emissari de Melcior, Gaspar i Baltasar.

L'any 2019 es va incorporar la figura femenina a les celebracions. Aquest fet, però, no va estar exempt d'una certa polèmica. Quin és el posicionament de la junta respecte a això?

La junta en particular i per extensió les persones, no poden anar en contra dels canvis socials i en aquesta qüestió té més sentit que mai. Les persones i la societat han canviat per a millor. Personalment respecto l'opinió de persones i socis que, per creences i costums, opinen diferent. L'actualització i modernització de les festes i tradicions les faran més perdurables en el temps. La nostra tradició llatina de celebrar els *Reixos* té altres adversaris més potents.

Ja que hem entrat a parlar de la renovada junta, ens podeu fer cinc cèntims de les persones que la componen?

Cavalcada pel bell mig del carrer Major (any 1959). La presència dels mitjans militars fou constant durant molts anys.

Melcior a l'escala d'honor del Palau de la Paeria (anys 60).

Als anys 60 es muntava un pessebre vivent al turó de Gardeny amb una gran afluència de visitants. Els *Reixos*, fidels a la tradició, anaven a adorar el nen Jesús.

I tant, tinc el plaer d'encapçalar una junta que és un luxe. Per ordre alfabètic:

- **Carles Alsinet**, Gaspar 2018. Professor de Psicologia Social de la Universitat de Lleida.
- **Jordi Azuara**, Melcior 1988 i 89. Cap de Servei del Joc i d'Espectacles de la Generalitat de Catalunya.
- **Jordi Balada**, Baltasar 2019. Policia Local, productor musical, estudiant de Psicologia i Criminologia.
- **Carles Fontova**, Gaspar 2015. Empresari del sector dels electrodomèstics. 3a generació.
- **Enric Lamolla**, Gaspar 2016. CEO grup MIBEC. Empresari del sector de l'automoció. 3a generació.
- **Jordi Mestre**, Melcior 2018. Comerciant i gerent de l'empresa familiar centenària Agustí Mestre.
- **Eduard Segarra**, Melcior 2000. Empresari CEO grup familiar del sector geriàtric.

Darrerament, amb el procés de globalització que pateix la nostra societat, es corre el risc de que alguns costums arribats de fora desplacin, a poc a poc, les nostres tradicions.

Quins són els objectius que us heu marcat?

L'objectiu preferent és el foment, promoció i divulgació de la nostra tradició dels *Reixos* davant d'altres costums foranis. L'altre objectiu clar és visibilitzar al màxim l'associació. Estem treballant en la creació d'un web que expliqui la tradició dels *Reixos* de Lleida. També volem connectar l'entitat amb les xarxes socials i, així mateix, vincular-la amb el teixit cultural de la ciutat.

Has esmentat aquests altres costums que ens arriben des de fora. Suposo que igual que succeeix amb *Halloween* i la *Castanyada*, el Pare Noel o l'arbre de Nadal venen pressionant fort els *Reixos* i el pessebre. Temeu que aquesta globalització que estem patint acabi per fagocitar la celebració?

Sí, és un risc real i és l'autèntica motivació de l'entitat. Els avantatges comercials i la situació al calendari del Pare Noel són hàndicaps molt potents per a la nostra festa. Nosaltres estem molt a favor del pessebre, també de "fer cagar el tió", indirectament ho fomentem al ser tradicions molt nostrades. Però no poden compartir, la tendència a l'alça, de la tradició anglosaxona i països nòrdics del "Santa Claus".

Alguna dada interessant sobre la cavalcada de Lleida: quanta gent mou, quantes empreses hi estan implicades?

S'ha de recordar que l'organització de la cavalcada és responsabilitat de la Paeria, per tant, les dades concretes les té l'Ajuntament, però per informacions que ens fan arribar, implicarien a més d'un miler de persones. Les últimes cavalcades per culpa dels protocols i restriccions de la covid-19 han estat modestes. Vull fer esment i felicitar-nos tots, per la gran iniciativa i acollida de l'espectacle "La factoria dels Reixos". De la mà de més d'una setantena d'artistes i membres de companyies de teatre de la ciutat, l'espectacle mostra als infants com es prepara la Nit de Reis i ha tingut una gran acceptació.

Desitgem a la nova junta tots els encerts i sort en aquest nou període i confiem en que l'Associació Reis Mags de Lleida segueixi portant la il·lusió a grans i petits com fins ara.

La vinculació de la ciutat amb la celebració de la cavalcada ha estat sempre màxima.

Aquest any, els Reixos han tornat fidels a la seva cita i amb totes les mesures de seguretat.

